

*Sakarya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi*

*Sakarya University
Journal of Education Faculty*

www.ef.sakarya.edu.tr/dergi

SAKARYA
UNIVERSITY

Mayıs/May 2011 Volume 21
ISSN: 1 303-0310

Sakarya Üniversitesi
Eğitim Fakültesi Dergisi

Sakarya University
Journal of Education Faculty

21

(Mayıs/May 2011)

ISSN: 1 303-0310

www.ef.sakarya.edu.tr/dergi

SAÜ EĞİTİM FAKÜLTESİ DERGİSİ
THE JOURNAL OF SAU EDUCATION FACULTY

Sayı: 21

Bahar / Mayıs 2011

Sahibi / Owner

Eğitim Fakültesi Adına
Prof. Dr. Rahmi KARAKUŞ

Yayın Kurulu / Editoriol Board

Yard. Doç. Dr. NESRİN AKINCI ÇÖTOK

Doç. Dr. AHMET ŞİMŞEK

Doç. Dr. AHMET AKIN

Düzenleme / Administrative Coordinator

Arş. Gör. Mithat TAKUNYACI

Her hakkı saklıdır. Dergide yer alan yazılardan kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yazıların her türlü sorumluluğu yazarlarına aittir. Dergiye yayınlanmak üzere gönderilen yazılar yayınlansın veya yayınlanmasın iade edilmez.

Haberleşme / Information

SAÜ Eğitim Fakültesi
54300 Hendek / Sakarya
www.ef.sakarya.edu.tr

Bilim Kurulu/ Advisor Board

Prof. Dr. Rahmi KARAKUŞ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Namık AÇIKGÖZ	Muğla Üniversitesi
Prof. Dr. Dursun Ali AKBULUT	Ondokuz Mayıs Üniversitesi
Prof. Dr. Ülker AKUTAY	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ersin ALTINTAŞ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim ATALAY	Dokuz Eylül Üniversitesi
Prof. Dr. Ali GÜLER	Abant İzzet Baysal Üniversitesi
Prof. Dr. Aytekin İŞMAN	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Selahattin ÖĞÜLMÜŞ	Ankara Üniversitesi
Prof. Dr. Cemil ÖZTÜRK	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Erdal ZORBA	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Engin YILMAZ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Ramazan ABACI	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Hakan POYRAZ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Adnan ÖMERUSTAOĞLU	Sakarya Üniversitesi
Prof. Vahdettin SEVİNÇ	Sakarya Üniversitesi
Prof. Dr. Dursun DİLEK	Sinop Üniversitesi
Prof. Dr. Necati YALÇIN	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ali Sinan BİLGİLİ	Atatürk Üniversitesi
Prof. Dr. Hayati AKYOL	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Ayhan DEMİR	Orta Doğu Teknik Üniversitesi
Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM	Hacettepe Üniversitesi
Prof. Dr. Mustafa Sinan KAÇALIN	Marmara Üniversitesi
Prof. Dr. Murat ÖZBAY	Gazi Üniversitesi
Prof. Dr. Elif Tekin İFTAR	Anadolu Üniversitesi

21. Sayının Hakemleri

Prof. Dr. Engin YILMAZ

Prof. Dr. Enver SARI

Doç. Dr. Coşkun ARSLAN

Yrd. Doç. Dr. Yeşim Güleç ASLAN

Yrd. Doç. Dr. Özlem KARAKUŞ

Yrd. Doç. Dr. Nilgün TASUN

Yrd. Doç. Dr. Hasan KARAL

Yrd. Doç. Dr. Gülten HERGÜNER

Yrd. Doç. Dr. Ali Haydar ŞAR

Yrd. Doç. Dr. Elif ATABEK YİĞİT

Sakarya Üniversitesi

Giresun Üniversitesi

Konya Üniversitesi

Sakarya Üniversitesi

Selçuk Üniversitesi

Trakya Üniversitesi

Karadeniz Teknik Üniversitesi

Sakarya Üniversitesi

Sakarya Üniversitesi

Sakarya Üniversitesi

İÇİNDEKİLER

Erken Çocuklukta Bilişsel Gelişim ve Dil Gelişimi

Suat KOL 1

Ortaçağ İslam Dünyasındaki Dinî Eğitim ve Öğretim Sistemine Eleştirel Bir Yaklaşım: İbnü'l-Arabî Örneği

Ramazan BİÇER 22

Öğretmen Adaylarının Öğretme Becerilerini Edinmelerinde, İpucu ve Dönüt Birlikte ve Sadece Dönüt Verilerek Yapılan Uygulamaların Etkililikleri ve Verimliliklerinin Karşılaştırılması

Eylem DEVRİM DAYI, Mehmet ÖZYÜREK 33

Öznel Mutluluk Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması

Ahmet AKIN, Seydi Ahmet SATICI..... 65

Expectations From The University and Faculty Web-Sites in Orientation Period

Aytekin ISMAN, Mubin KIYICI, Onur ISBULAN..... 78

ÖZNEL MUTLULUK ÖLÇEĞİ: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMASI

Ahmet AKIN* Seydi Ahmet SATICI**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı Öznel Mutluluk Ölçeği'nin (ÖMÖ; Lyubomirsky & Lepper, 1999) Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini incelemektir. Araştırma 340 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Dilsel eşdeğerlik çalışmasında, ÖMÖ'nün Türkçe ve orijinal formlarında bulunan maddeler arasındaki korelasyon katsayıları .72 ile .82 arasında bulunmuştur. Açıklayıcı faktör analizinde 4 maddenin toplam varyansın %46'sını açıkladığı ve maddelerin tek boyutta toplandığı görülmüştür. Ölçeğin faktör yükleri .34 ile .84, madde toplam korelasyonu puanları ise .55 ile .76 arasında sıralanmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde tek boyutlu modelin iyi uyum verdiği görülmüştür (RMSEA=.000, NFI=.99, CFI=1.00, IFI=1.00, RFI=.98, GFI=1.00, AGFI=.99 ve SRMR=.015). ÖMÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .86, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .73 olarak bulunmuştur. Bu sonuçlar ÖMÖ'nün Türkçe formunun geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğunu göstermektedir.

Anahtar Sözcükler: Öznel Mutluluk, geçerlik, güvenilirlik

SUBJECTIVE HAPPINESS SCALE: A STUDY OF VALIDITY AND RELIABILITY

ABSTRACT

This study investigated the validity and reliability of the Turkish version of the Subjective Happiness Scale (SHS; Lyubomirsky & Lepper 1999). The sample of study consists of 340 university students. Results of language equivalency showed that the correlations between Turkish and English forms ranged from .72 to .82. Results of exploratory factor analysis showed that the 4 items loaded on one factor. The total variance explained was 46% and factor loadings ranged from .34 to .84. Fit index values of the model were RMSEA=.000, NFI=.99, CFI=1.00, IFI=1.00, RFI=.98, GFI=1.00, AGFI=.99 and SRMR=.015. The internal consistency reliability coefficient of the scale was found as .86 and the test-retest reliability coefficient was found as .73. Also the corrected item-total correlations ranged from .55 to .76. These results demonstrate that this scale is a valid and reliable instrument.

Key Words: Subjective Happiness, validity, reliability

1. GİRİŞ

Pozitif psikoloji akımından dolayı bilim insanları eskiden olduğundan daha fazla olumlu kavramlara yönelmektedir (Seligman, 2003). Yüzyıllardır araştırılan ve merak edilen mutluluk kavramı da bu akımla beraber daha fazla merak konusu

*Doç.Dr., Sakarya Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, aakin@anadolu.edu.tr

**Anadolu Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, sasatici@anadolu.edu.tr

olmakta ve araştırmaların merkezi haline gelmektedir. Çünkü mutluluk; insan sağlığını koruma açısından önemli bir durumdur (Cohen, 2002), bireylerin daha çok yaşama beklentilerine (Joubert, 1992) ve yaşamdan doyum almalarına katkıda bulunmaktadır. Bu yüzden mutluluğun araştırılması çoğu araştırmacı için önemli hale gelmiştir.

Mutluluğun bireyi olumlu yönde etkilediği konusunda görüş birliği sağlanmış olsa da; ne olduğu, bireylerin nasıl mutlu olduğu konusunda birlik sağlanamamıştır. Çünkü yetişilen toplum nedeniyle bireylerin mutluluğa bakış açıları değişmektedir (Diener, Suh, Smith, & Shao, 1995; Ryff, & Keyes, 1995; Veenhoven 1991). Bireyci toplumlarda yetişen kişiler ile kolektivist toplumda yetişen kişilerin mutluluk anlayışı birbirinden farklıdır. Bireyci toplumda yetişenler mutluluğu kendi başarıları olarak görmekte-dirler (Markus, & Kitayama 1991; Uchida, Norasakkunkit, & Kitayama, 2004). Bireyin özgürlüğü ve bağımsızlığı vurgulanır, ayrıca bireyler kendilerinin olumlu özelliklerini de doğrulamaktadır. (Uchida, Norasakkunkit, & Kitayama, 2004). Kolektivist toplumda yetişen bireyler ise toplum içerisinde bir uyumu gerçekleştirdikçe mutlu olmaktadırlar, toplumun diğer bireyleriyle bağımlılık, olumlu sosyal ilişkiler gerçekleştirme onlar için mutluluğu ifade etmektedir. Bireylerin yetiştikleri toplumlara göre mutluluktan ne bekle-dikleri ifade edilmiş olmasına rağmen nesnel yaklaşım açısından genel olarak bireylerin neden mutlu olabilecekleri de araştırılmıştır.

Bireylerin mutluluğuna neden olan etkenlerin araştırıldığı çalışmalar sonucunda; ekonomik güç (Juster, & Stafford, 1985), başarılar (Emmons, 1986; Omodei, & Wearing, 1990), yaşam olayları (Costa, & McCrae, 1980; Headey, & Wearing, 1989), etkinlik (Csikszentmihalyi, 1990; Lemon, Bengston, & Peterson, 1972) ve uyum düzeyi (Michalos, 1985), mutluluğun önemli belirleyicileri olarak nesnel bir bakış açısı sunmuştur ancak son çalışmalar göstermiştir ki; nesnel yaklaşımlar mutluluğu tam olarak açıklayamamaktadır bu yüzden dolayı araştırmacılar öznel yapıları araştırmaya yönelmiştir. Çünkü bazı bireyler yetersiz bir yaşam koşulları ve bütün güçlülere rağmen mutlu olabilmekteyken, bazıları ise en iyi durumlarda dahi kendisini mutsuz olarak tanımlayabilmektedir. Aynı şekilde kimi bireyler küçük şeylere dahi mutlu olabilirken, diğerleri için ise çoğu güzel şeyler mutlu olabilmek için yetersiz kalmaktadır (Lyubomirsky, & Lepper, 1999). İşte bu durum öznellik geleneğine göre açıklanabilir yani kimi bireylerin bütün engellemelere, trajedilere, sevgi eksikliklerine rağmen mutlu olabilmesi; kimi başka bireylerin ise hayatındaki bütün avantaj ve konforlara rağmen mutsuz olması (Myers, & Diener, 1995). Lyubomirsky ve Lepper'e (1999) göre öznel mutluluk; bireylerin mutlu ya da mutsuz olmasının öznel olarak

değerlendirilmesidir. Bu tanımlama ile mutluluğun karakteristiği yaşam olaylarından ayrılmakta ve bireylere evrensel anlamda mutlu veya mutsuz olduklarının düzeyini vermektedir. Bireyin yaşadığı mutluluk düzeyi onun olayları olumlu veya olumsuz biçimde nasıl algıladığını, yorumladığını, hatırladığını ve deneyimlediğini etkilemektedir (Lyubomirsky, & Tucker, 1998). Öznel mutluluk ile olumlu ve olumsuz etkileri ayırmaktan ziyade bireyleri genel olarak mutluluk değerlendirmesi verilmektedir (Schiffrin, & Nelson, 2010). Yaşam doyumu (Diener, 2000; Lyubomirsky, & Lepper, 1999; Suh, Diener, Oishi, & Triandis, 1998), sosyla ilişkiler (Diener, & Seligman, 2002; Tkach, & Lyubomirsky, 2006) ve sosyal destek (Le, Lai, & Wallen, 2009) ile olumlu, stres (Schiffrin, & Nelson 2010) ile olumsuz ilişkisi saptanan öznel mutluluğun ölçülmesi için Lyubomirsky, Lepper (1999) Öznel Mutluluk Ölçeğini geliştirmişlerdir. Daha önceki araştırmacılar mutluluğu ölçmek için ölçeklerin bir kaçını bir arada kullanmaktaydılar. Bu bakımdan öznel mutluluğu bütün bir şekilde değerlendirecek bir ölçeğe ihtiyaç duyulmaktaydı. Öznel mutluluk ölçeği literatürdeki bu boşluğu doldurmaktadır.

Öznel Mutluluk Ölçeği (ÖMÖ; Lyubomirsky & Lepper 1999). 7'li Likert türü bir ölçme aracı olan ÖMÖ 4 betimsel madden oluşmakta ve katılımcılardan her bir maddede yer alan açıklamaya katılma oranlarını belirlemeleri istenmektedir. Ölçekte yer alan dördüncü madde ters kodlandıktan sonra tüm maddelerin puanları toplanarak toplam bir öznel mutluluk puanı elde edilebilmektedir. Ölçekteki olası puanların ranjı 4 ile 28 arasında değişmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar ilgili bireyin öznel mutluluğun yüksek olduğunu göstermektedir. Lyubomirsky ve Lepper (1999) ölçeğin az maddeli olmasına rağmen maksimum psikometrik özellikleri elde etmek için bir dizi çalışma yürütmüştür. ABD ve Rusya'dan 2732 katılımcı ile yapılan 14 çalışma ile öznel mutluluk ölçeğine ilişkin ölçeğin iç tutarlılık güvenirlik katsayısını .86, üç hafta arayla elde edilen test-tekrar test güvenirlik katsayısını ise .72 olarak bulmuştur. Ölçüt bağıntılı geçerliğinde araştırmacı yaşam doyumuyla, mutluluğu ölçen diğer ölçeklerle pozitif yönde ilişkili olduğunu saptamıştır. Diğer çalışmalar ölçeğin iç tutarlılık güvenirliğinin, test-tekrar test güvenirliğinin ve ölçüt bağıntılı geçerliğinin yüksek olduğunu göstermiştir. (Mattei, & Schaefer 2004; Shimai, Otake, Utsuki, Ikemi, & Lyubomirsky, 2004; Swami, 2008; Swami vd. 2009). Geçerlik ve güvenirlik çalışmalarından elde edilen sonuçlar ÖMÖ'nün geçerlik ve güvenirliğinin sağlandığını göstermektedir. Bu araştırmanın amacı ÖMÖ'yü Türkçeye uyarlamak ve ölçeğin geçerlik ve güvenirliğini incelemektir.

2. YÖNTEM

2. 1. Araştırma Grubu

Bu araştırma Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin çeşitli bölümlerinde öğrenim gören 340 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür. Çoğunluğu 18 ile 22 yaş arasında bulunan ve yaş ortalaması 20.8 olan katılımcıların 236'si (% 69) kız ve 104'si (% 31) erkek öğrenciden oluşmaktadır. Ayrıca ölçeğin dilsel eşdeğerlik çalışması 110 İngilizce öğretmeni, test-tekrar test çalışması ise 102 üniversite öğrencisi üzerinde yürütülmüştür.

2. 2. Veri Toplama Aracı

Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği: Zimet, Dahlem, Zimet ve Farley (1988) tarafından geliştirilen ölçme aracı 12 maddeden oluşan 7'li Likert tipidir. Öz-bildirime dayalı ölçeğin aile sosyal destek, arkadaş sosyal destek ve özel sosyal destek olmak üzere üç alt boyutu bulunmaktadır. Her alt boyutta 4 madde bulunmakta ve alt boyutlardan alınabilecek puanlar 1-28 arasında değişmektedir. Ölçeğin her bir alt boyutuna ilişkin artan puanlar yüksek sosyal desteği belirtmektedir. Ölçeğin orijinal formunun tümünün iç tutarlılığı .88, alt boyutlara ilişkin .85 ile .91 arasında olduğu hesaplanmıştır. Test-tekrar test güvenilirliği tüm ölçek için .85 ve alt boyutları için .72 ile .75 arasında bulunmuştur.

2. 3. İşlem

Öznel Mutluluk Ölçeği'nin Türkçeye çevrilme süreci belli aşamalardan oluşmaktadır. Öznel Mutluluk Ölçeği'nin Türkçeye çevrilmesi sürecince öncelikle ölçek iyi düzeyde İngilizce ve Türkçe bilen beş öğretim görevlisi tarafından Türkçe'ye çevrilmiş ve çeviriler incelenerek gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Yine aynı öğretim görevlileri elde ettikleri Türkçe formlar üzerinde tartışarak anlam ve gramer açısından gerekli düzeltmeleri yapmış ve denemelik Türkçe form elde edilmiştir. Bir sonraki aşamada denemelik Türkçe form 14 yüksek lisans öğrencisine uygulanmış ve muğlak olan ifadeleri belirlemeleri istenmiştir. Bu uygulama sonucunda öğrencilerin yarıdan fazlasının anlaşılır olmadığını düşündüğü bir madde farklı biçimde ifadelendirilmiştir.

Son aşamada bu form, eğitim bilimleri alanındaki 6 öğretim üyesine incelenilerek görüşleri doğrultusunda bazı değişiklikler yapılmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarına başlamadan önce Öznel Mutluluk Ölçeği'nin Türkçe formu ile orijinal form arasındaki tutarlılığı belirlemek için dilsel eşdeğerlik çalışması yapılmıştır. Bu çalışmada her iki form iyi düzeyde İngilizce bilen 110 İngilizce öğretmenine uygulanmış ve Türkçe ve İngilizce formların eşdeğer olduğu görüldükten sonra geçerlik ve güvenilirlik analizlerine başlanmıştır.

Araştırmada Öznel Mutluluk Ölçeği'nin geçerlik çalışması olarak yapı geçerliği incelenmiştir. Öznel Mutluluk Ölçeği'nin yapı geçerliği için açımlayıcı faktör analizi (AFA) ve doğrulayıcı faktör analizi (DFA) yapılmıştır. Bu çalışmada AFA uygulanmasının nedeni Öznel Mutluluk Ölçeği'nin orijinal formunun Türk öğrenciler üzerindeki yapısını açığa çıkarmak, DFA kullanılmasının nedeni orijinal formun faktör yapısının Türk öğrenciler üzerinde yürütülen doğrulanıp doğrulanmadığını incelemektir (Büyüköztürk, Akgün, Kahveci ve Demirel, 2004). DFA'da sınanan modelin yeterliğinin belirlenmesi için bazı uyum indeksleri kullanılmaktadır. Uyum indekslerinde genelde olduğu gibi GFI, CFI, NFI, RFI ve IFI için $> .90$, RMSEA ve RMR için $< .05$ ölçüt olarak alınmıştır (Hu & Bentler, 1999).

Öznel Mutluluk Ölçeği'nin güvenilirliği iç tutarlık ve test-tekrar test yöntemleriyle, madde analizi ise düzeltilmiş madde-toplam korelasyonu incelenmiştir. Öznel Mutluluk Ölçeği'nin geçerlik ve güvenilirlik analizleri için SPSS 15.0 ve LISREL 8.54 programları kullanılmıştır.

3. BULGULAR

3.1. Dilsel Eşdeğerlik

Öznel Mutluluk Ölçeği'nin dilsel eşdeğerlik çalışmasından elde edilen bulgular, Türkçe ve orijinal formda yer alan maddeler arasındaki korelasyon katsayılarının $.72$ ile $.82$ arasında değiştiğini, ölçeğin bütünü için dilsel eşdeğerlik puanının ise $.71$ olduğunu göstermiştir. Her bir maddenin dilsel eşdeğerlik puanları Tablo 1'de görülmektedir

Tablo 1. ÖMÖ Maddelere göre Dilsel Eşdeğerlik Bulguları

Madde No	r
1	.77
2	.72
3	.78
4	.82

3.2 Madde Analizi ve Güvenirlik

Öznel Mutluluk Ölçeğinin maddelerinin, toplam puanı yordama ve ayırtma gücünü belirlemek amacıyla, madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-test korelasyonlarının $.55$ ile $.76$ arasında sıralandığı görülmüştür. ÖMÖ'nün iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı $.86$, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise $.73$ olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 2'de görülmektedir.

Tablo 2. ÖMÖ Maddelere göre Dilsel Eşdeğerlik Bulguları

Madde No	r
1	.77
2	.72
3	.78
4	.82

3.3. Madde Analizi ve Güvenirlik

Öznel Mutluluk Ölçeğinin maddelerinin, toplam puanı yordama ve ayırt etme gücünü belirlemek amacıyla, madde analizi yapılmıştır. Yapılan analiz sonucunda ölçeğin düzeltilmiş madde-test korelasyonlarının .55 ile .76 arasında sıralandığı görülmüştür. ÖMÖ'nün iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .86, test-tekrar test güvenirlik katsayısı ise .73 olarak bulunmuştur. Bulgular Tablo 3'de görülmektedir.

Tablo 3. ÖMÖ Düzeltilmiş Madde-test Korelasyonları

Madde No	r
1	.76
2	.71
3	.63
4	.55

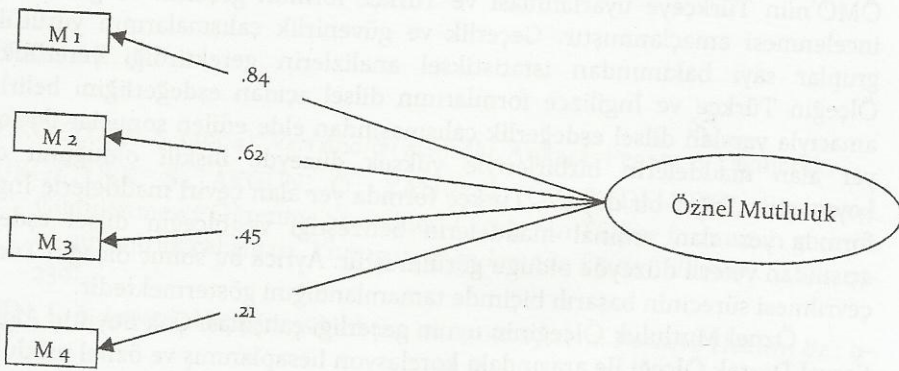
3. 4. Yapı Geçerliliği

Açımlayıcı faktör analizi. Öznel Mutluluk Ölçeği'nin yapı geçerliğini incelemek için yapılan AFA'da öncelikle bütün maddeler arasında korelasyon matrisi incelenerek önemli oranda manidar korelasyonların olup olmadığına bakılmış ve faktör analizinin yapılabilmesine uygunluk gösterir nitelikte manidar ilişkilerin olduğu görülmüştür. Daha sonra örneklem uygunluğu (sampling adequacy) ve Barlett Sphericity testleri yapılmıştır. Verilerin faktör analizine uygunluğu için KMO .60'dan yüksek ve Barlett testinin anlamlı çıkması gerekmektedir (Büyüköztürk, 2004). Bu çalışmada KMO örneklem uygunluk katsayısı .63, Barlett Sphericity testi χ^2 değeri ise 176,63 ($p < .001$) bulunmuştur. Lyubomirsky ve Lepper (1999) tarafından geliştirilen KSÖ tek boyutlu olduğu için, AFA'da asal eksenlere göre döndürülmüş temel bileşenler analizi kullanılmıştır. Yapılan analiz sonucunda toplam varyansın %46.44'ünü açıklayan, 4 maddeden oluşan ve özdeğeri 1.00'in üzerinde olan tek faktörlü bir yapı elde edilmiştir. 4 maddenin faktör yükleri .34 ile .84 arasında sıralanmaktadır. Ölçekte yer alan maddelerin faktör yüklerine, ortalamalarına ve standart sapmalarına ilişkin puanlar Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. ÖMÖ Maddelerine ait Faktör Yükleri, Ortalamalar ve Standart Sapmalar

Madde No	Faktör yükü	\bar{X}	Ss
1	.84	4,85	1,69
2	.78	5,26	1,61
3	.66	4,22	2,05
4	.34	4,67	2,03

Doğrulayıcı faktör analizi. Öznel Mutluluk Ölçeği'nin yapı geçerliği için ölçeğin orijinal formunda bulunan faktörlerin doğrulanması amacıyla DFA uygulanmıştır. Yapılan DFA'da elde edilen modelin uyum indeksleri incelenmiş ve Ki-kare değerinin ($\chi^2/df=0.71$, $p=0.49193$, $N=340$,) anlamlı olduğu görülmüştür. Uyum indeksi değerleri ise RMSEA=.000, NFI=.99, CFI=1.00, IFI=1.00, RFI=.98, GFI=1.00, AGFI=.99 ve SRMR=.015 olarak bulunmuştur. Bu uyum indeksi değerleri modelin iyi uyum verdiğini göstermektedir. Modele ilişkin faktör yükleri Şekil 1'de gösterilmiştir.

Şekil 1. Öznel Mutluluk Ölçeği'ne İlişkin Path Diagramı ve Faktör Yükleri

3. 5. Uyum Geçerliği

Uyum geçerliği için ÖMÖ ile Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği (ÇBASDÖ) arasındaki ilişkiler hesaplanmıştır. İki ölçek arasındaki korelasyon katsayılarını ve betimsel istatistikleri gösteren bulgular Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. ÖSÖ ile ÇBASDÖ Arasındaki İlişkilere Yönelik Korelasyon Tablosu

Değişkenler	Öznel Mutluluk	Özel	Aile	Arkadaş	Sosyal Destek
Öznel Mutluluk	1				
Özel	.125*	1			
Aile	.213**	.322**	1		
Arkadaş	.246**	.300**	.415**	1	
Toplam SD	.246**	.786**	.743**	.713**	1
Ortalama	19,01	19,79	20,84	21,54	62,14
Standart Sapma	4,88	9,11	6,95	6,40	16,89

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 5'te görüldüğü gibi öznel mutluluk, özel ($r=.125$, $p<.05$), aile ($r=.213$, $p<.01$), arkadaş ($r=.246$, $p<.01$) ve toplam sosyal destek ($r=.246$, $p<.01$) ile pozitif ilişkili bulunmuştur.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada Lyubomirsky ve Lepper (1999) tarafından geliştirilen ÖMÖ'nün Türkçeye uyarlanması ve Türkçe formun geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi amaçlanmıştır. Geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının yürütüldüğü gruplar sayı bakımından istatistiksel analizlerin gerektirdiği yeterliliktedir. Ölçeğin Türkçe ve İngilizce formlarının dilsel açıdan eşdeğerliğini belirlemek amacıyla yapılan dilsel eşdeğerlik çalışmasından elde edilen sonuçlar iki formda yer alan maddelerin birbirleriyle yüksek düzeyde ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Diğer bir deyişle, Türkçe formda yer alan çeviri maddelerle İngilizce formda yer alan orijinal maddelerin benzeştiği ve ölçeğin dilsel eşdeğerlik açısından yeterli düzeyde olduğu görülmüştür. Ayrıca bu sonuç ölçeğin Türkçeye çevrilmesi sürecinin başarılı biçimde tamamlandığını göstermektedir.

Öznel Mutluluk Ölçeğinin uyum geçerliği çalışması Çok Boyutlu Algılanan Sosyal Destek Ölçeği ile arasındaki korelasyon hesaplanmış ve öznel mutluluk ile sosyal destek ölçeğinin alt boyutları olan; özel, aile, arkadaş boyutları arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişkili olduğu görülmüştür. Bu sonuçlar, öznel mutluluk ile sosyal destek arasındaki ilişkileri inceleyen çalışma (Le, Lai, Wallen, 2009) ile elde edilen bulgularla genel görünüm itibarıyla tutarlıdır. Korelasyondan elde edilen ilişkiler ÖMÖ'nün uyum geçerliği için bir kanıt olarak gösterilebilir.

ÖMÖ'nün yapı geçerliği AFA ve DFA ile incelenmiştir. AFA sonucunda ölçeğin orijinal formda olduğu gibi tek boyutlu olduğu ve açıklanan toplam varyans oranının %46 olduğu bulunmuştur. Ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarında açıklanan varyans oranı için %30 ve üzeri ölçüt olarak alındığı düşünüldüğünde, ölçeğin yapı geçerliğinin sağlandığı görülmektedir. Diğer bir faktör analizi olan DFA için uyum indeksi sınırları göz önüne alındığında, modelin iyi düzeyde uyum verdiği ve ölçeğin orijinal faktör yapısının Türkçe formun faktör yapısıyla uyduğu belirlenmiştir.

ÖMÖ'nün güvenilirlik; güvenilirliğin yeterli düzeyde olduğunu göstermektedir. Araştırmalarda kullanılacak ölçme araçları için öngörülen güvenilirlik düzeyinin .70 olduğu (Tezbaşaran, 1996) dikkate alınır, ÖMÖ'nün güvenilirliğinin sağlandığı söylenebilir. Madde analizi sonucunda madde-toplam korelasyonlarının .30 ölçütünü karşıladığı görülmüştür. Madde-toplam korelasyonunun yorumlanmasında .30 ve daha yüksek olan maddelerin, bireyleri ölçülen özellik bakımından iyi derecede ayırt ettiği (Büyüköztürk, 2004) göz önüne alındığında, ölçeğin madde toplam korelasyonları açısından yeterli düzeyde olduğu söylenebilir.

ÖMÖ'nün geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarından elde edilen bulgulara göre, ölçeğin kullanıma hazır olduğu söylenebilir. Ancak geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarının üniversite öğrencileri üzerinde yürütülmüş olması, geçerlik ve güvenilirliği için farklı gruplar üzerinde yapılacak çalışmaları gerekli kılmaktadır. Ayrıca bu ölçeğin kullanılacağı araştırmaların yapılması ölçme gücüne önemli katkılar sağlayacaktır. Son olarak ölçeğin uyum geçerliğini belirlemek amacıyla, öznel mutlulukla ilişkili olabilecek çeşitli psikolojik ve bilişsel yapıları (depresyon, stresle başa çıkma, psikolojik iyi olma gibi) değerlendiren, geçerlik ve güvenilirliği kanıtlanmış ölçeklerle ÖMÖ arasındaki ilişkiler incelenebilir.

KAYNAKLAR

- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- BÜYÜKÖZTÜRK, Ş., AKGÜN, Ö., KAHVECİ, Ö., & DEMİREL, F. (2004). Güdülenme ve Öğrenme Stratejileri Ölçeği'nin Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 4(2), 207-239.
- COHEN, S. B. (2002). Happiness and the immune system. *Positive Health*, 82 , 9-12.
- COSTA, P. T. JR., & MCCRAE, R. R. (1980). Influence of extraversion and neuroticism on subjective well-being: Happy and unhappy people. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38, 668-678.
- CSIKSZENTMIHALYI, M. (1990). *Flow: The psychology of optimal experience*. New York: Harper & Row.
- DIENER, E. (2000). Subjective well-being: The science of happiness and a proposal of a national index. *American Psychologist*, 55, 34-43.
- DIENER, E., & SELIGMAN, M. E. P. (2002). Very happy people. *Psychological Science*, 13, 81-84.
- DIENER, E., SUH, E. M., SMITH, H., & SHAO, L. (1995). National differences in reported subjective wellbeing: Why do they occur? *Social Indicators Research*, 34, 7-32.

- EMMONS, R. A. (1986). Personal strivings: An approach to personality and subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology* 51, 1058-1068.
- HEADEY, B., & WEARING, A. (1989). Personality, life events, and subjective wellbeing: Toward a dynamic equilibrium model. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57, 731-739.
- HU, L. T., & BNETLER, P. M. (1999). Cutoff criteria for fit indexes in covariance structural analysis: Conventional criteria versus new alternatives. *Structural Equation Modeling*, 6, 1-55.
- JOUBERT, C. E. (1992). Happiness, time consciousness, and subjective life expectancy. *Perceptual and Motor Skills*, 74, 649-650.
- JUSTER, F. T., & F. P. STAFFORD (eds.): 1985, *Time, Goods, and Well-Being* (Institute for Social Research, Ann Arbor, MI).
- LE, T. N., LAI, M. H., & WALLEN, J. (2009). Multiculturalism and subjective happiness as mediated by cultural and relational variables, *Cultural Diversity and Ethnic Minority Psychology*, 15(3), 303-313.
- LEMON, B. W., BENGSTON, V. L., & PETERSON, J. A. (1972). An exploration of the activity theory of aging: Activity types and life satisfaction among in-movers to a retirement community. *Journal of Gerontology* 27, 511-523.
- LYUBOMIRSKY, S., & LEPPER, H. S. (1999). A measure of subjective happiness: Preliminary reliability and construct validation. *Social Indicators Research*, 46, 37-155.
- LYUBOMIRSKY, S., & TUCKER, K. L. (1998). Implications of individual differences in subjective happiness for perceiving, interpreting, and thinking about life events. *Motivation and Emotion*, 22(2), 155-186.
- MARKUS, H. R., & KITAYAMA, S. (1991). Culture and the self: Implications for cognition, emotion, and motivation. *Psychological Review*, 98, 224-253.
- MATTEI, D., & SCHAEFER, C. E. (2004). An investigation of validity of the Subjective Happiness Scale. *Psychological Reports*, 94, 288-290.
- MICHALOS, A. C. (1985). Multiple Discrepancy Theory (MDT). *Social Indicators Research* 16, 347-413.
- MYERS, D. G., & DIENER, E. (1995). 'Who is happy?'. *Psychological Science*, 6, 10-19.
- OMODEI, M. M., & WEARING, A. J. (1990). Need satisfaction and involvement in personal projects: Toward an integrative model of subjective well-being. *Journal of Personality and Social Psychology*, 59, 762-769.
- RYFF, C. D., & KEYES, C. L. M. (1995). The structure of psychological well-being revisited. *Journal of Personality and Social Psychology*, 69, 719-727.

- SCHIFFRIN, H. H., & NELSON, S. K. (2010). Stressed and happy? Investigating the relationship between happiness and perceived stress. *Journal of Happiness Studies*, 11, 33-39.
- SELIGMAN, M. E. P. (2003). Positive psychology: Fundamental assumptions. *Psychologist*, 16, 126-127.
- SHIMAI, S., OTAKE, K., UTSUKI, N., IKEMI, A., & LYUBOMIRSKY, S. (2004). Development of a Japanese version of the subjective happiness scale (SHS), and examination of its validity and reliability. *Japanese Journal of Public Health*, 51, 1-9.
- SUH, E., DIENER, E., OISHI, S., & TRIANDIS, H. C. (1998). The shifting basis of life satisfaction judgments across cultures: Emotions versus norms. *Journal of Personality and Social Psychology*, 74, 482-493.
- SWAMI, V. (2008). Translation and validation of the malay subjective happiness scale. *Social Indicators Research*, 88(2), 347-353.
- SWAMI, V., STIEGER, S., VORACEK, M., DRESSLER, S. G., EISMA, L., & FURNHAM, A. (2009). Psychometric evaluation of the tagalog and german subjective happiness scales and a cross-cultural comparison. *Social Indicators Research*, 93, 393-406.
- TEZBAŞARAN, A. A. (1996). *Likert tipi ölçek geliştirme kılavuzu*. Ankara: Türk Psikologlar Derneği Yayınları.
- TKACH, C., & LYUBOMIRSKY, S. (2006). How do people pursue happiness? Relating personality, happiness-increasing strategies, and well-being. *Journal of Happiness Studies*, 7, 183-225.
- UCHIDA, Y., NORASAKKUNKIT, V., & KITAYAMA, S. (2004). Cultural constructions of happiness: Theory and empirical evidence. *Journal of Happiness Studies*, 5, 223-239.
- VEENHOVEN, R. (1991). Is happiness relative? *Social Indicators Research*, 24, 1-34.
- ZIMET, G.D., DAHLEM, N.W., ZIMET, S.G. & FARLEY, G.K. (1988). The Multidimensional Scale of Perceived Social Support. *Journal of Personality Assessment*, 52, 30-41.

EXTENDED ABSTRACT

Subjective happiness has been defined by Lyubomirsky and Lepper (1999) as a global, subjective assessment of whether one is a happy or an unhappy person. Individual's level of happiness experienced how he/she perceives the events as positive or negative, affects interprets and remembers. Previous studies related to subjective happiness found that the positive relationship between subjective happiness life satisfication. In addition, social relationships and social support also proved to be associated with subjective happiness. Although subjective happiness is an important issue in all period of life, there appears to be strong need to have a reliable and valid measurement tool to measure Turkish people's subjective happiness level. Subjective Happiness Scale (SHS; Lyubomirsky & Lepper, 1999) may be considered as a helpful tool to fill in this need but there is no study indicating the tool's level of reliability and validity in Turkey. Thus the aim of this research is to translate the Subjective Happiness Scale to Turkish and to examine its psychometric properties.

The validity and reliability studies of Subjective Happiness Scale were conducted on 340 university students (236 (%69) were female; 104 (%31) were male) from different department of Educational Faculty of Sakarya University, Turkey. Primarily the SHS was translated into Turkish by five academicians whose English very well. After that the Turkish form was back-translated into English and examined the consistency between the Turkish and English forms. Than Turkish form has been reviewed by six academicians from educational sciences department. Finally they discussed the Turkish form and along with some corrections the scale was prepared for validity and reliability analyses. Before validity and reliability studies, to examine the language equivalency of the scale the correlations between Turkish and English forms were calculated. In this study exploratory factor analysis (EFA) was performed to examine the factor structure of the scale according to the data obtained from the Turkish students and confirmatory factor analysis (CFA) was executed to confirm the original scale's structure in Turkish culture. As reliability analysis test-retest and internal consistency coefficients and the item-total correlations were calculated. Data were analyzed using LISREL 8.54 and SPSS 11.5 package programs.

The findings of language equivalency study showed that the correlations between Turkish and English forms were ranged from .72 to .82. These results confirm that Turkish and English forms of the SHS might be regarded equivalent. The results of exploratory factor analysis demonstrated that the four items loaded on one factor and that the factor structure was harmonized with the factor structure of the original scale. The amount of total variance explained by seven factors was 46% and factor loadings ranged from .34 to .84. Similarly, the results of confirmatory factor analysis indicated that the model was well fit. The goodness of fit index values of the model were RMSEA=.000, NFI=.99, CFI=1.00, IFI=1.00, RFI=.98, GFI=1.00, AGFI=.99 and SRMR=.015. According to these values it can be said that the structural model of SHS which consists of one factor was

well fit to the Turkish culture. The internal consistency and test-retest reliability coefficients were found as .86 and .73, respectively. Also, the corrected item-total correlations of SHS ranged from .55 to .76.

The purpose of this study was to translate Subjective Happiness Scale into Turkish and to examine its psychometric properties. Overall findings demonstrated that this scale had high validity and reliability scores and that it may be used as a valid and reliable instrument in order to assess vengeance levels of individuals. So it can be said that SHS is a reliable and valid measure of the constructs it was intended to assess. Nevertheless, further studies that will use Subjective HappinessScale are important for its measurement force.